

Socialdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Remiss - Digital teknik på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS SOU 2025:39

Sammanfattning

Utredningen mynnar ut i lagförslag som tydliggör att det är tillåtet att använda digital teknik i alla insatser inom SoL och LSS. Dagens lagstiftning förbjuder inte digital teknik inom dessa områden men många upplever rättsläget som osäkert, vilket gör ett förtydligande i frågan aktuellt. Många som får insatser via LSS och SoL idag skulle kunna gynnas av att ta del av digitala insatser, som till exempel digital tillsyn på natten för bättre sömn, digitala GPS-klockor och rymningslarm. Om de digitala insatserna ges på rätt sätt kan både känslan av frihet öka och individen kan bli mer självständig. Det är dock viktigt att syftet med insatserna inte kompromissas bort med digital teknik. Insatser enligt LSS är i hög grad beroende av personal och vissa av insatserna syftar till att bryta isolering och mänsklig kontakt är då ofta en förutsättning. Så länge den digitala tekniken i varje enskilt fall bidrar till att nå målen med insatsen, anser vi att det är välkommet att införa digital teknik som del av insatser i LSS och SoL. Umeå kommun är till största del positiv till utredningens förslag men har ett antal synpunkter som listas nedan.

Kompetenskrav för att bedöma nedsatt beslutsförmåga

Vi är kritiska till att utredningen föreslår att det inte ska finnas några kompetenskrav på den som beslutar om en individs beslutsförmåga. Utifrån dagens utmaningar med kompetensförsörjning kan det många gånger saknas kompetens eller erfarenhet hos personal som ska bedöma den enskildes beslutsförmåga. Vi anser att inte alla bör kunna ha den uppgiften i sitt uppdrag.

Bedömning av en individs beslutsförmåga bör inte göras av personal i situationer där det finns risk för intressekonflikter eller där bedömningen kan påverkas av organisatoriska eller personliga preferenser. För att säkerställa rättssäkerhet och integritet bör sådana beslut fattas i samråd

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Ledning och stab IFN

Tilda Molin
tilda.molin@umea.se

Sida av 3

med enhetschef eller annan personal med särskild kompetens och utan egenintresse i frågan.

Vi håller med utredningen om att bedömningen av beslutsförmågan inte behöver utföras av legitimerad sjukvårdspersonal. Det vi efterfrågar är snarare en reglering som ser till att bedömningen godkänns av någon som har relevant kompetens och erfarenhet av målgruppen men inte personligen påverkas av beslutet. Annars riskerar beslut om införande av digital teknik fattas utifrån personalens behov i stället för individens behov.

Metodstöd för att bedöma beslutsförmåga

Ett metodstöd krävs för att bedömningen av beslutsförmågan ska bli rättssäker och lika över landet. Det är viktigt att ett metodstöd finns på plats när lagstiftningen träder i kraft för att på ett bra sätt kunna implementera det i verksamheterna. Det är i alla sammanhang viktigt att kommunikationen med den enskilde är anpassad utifrån individens förmåga. Bedömning av beslutsförmåga inom funktionshindersomsorgen är ofta komplex och skiljer sig från motsvarande bedömningar inom äldreomsorgen, då behoven inom funktionshinderomsorgen respektive äldreomsorg generellt sett har olika orsaker under livet. Bemötandet och kommunikationen utifrån den enskildes förmåga - att bland annat fatta beslut - kan behöva se olika ut för olika målgrupper. Det är därför viktigt att vara medveten om dessa skillnader vid utformning av metodstöd, så att formuleringarna blir relevanta och anpassade till målgrupperna.

Uppföljning av samtycke till behandling av personuppgifter Vi vill se en tydlig bestämmelse för hur ofta uppföljning av samtycke till personuppgifter bör ske. Om det inte är tydligt hur ofta samtyckes ska följas upp finns en risk att uppföljningar skjuts upp eller görs i mån av tid. Inom funktionshinderomsorgen är det dessutom vanligt att barn har sina egna föräldrar som assistenter. Det är inte självklart att föräldrar alltid reflekterar över att med ökad ålder kan också behovet av integritet öka. Därför är det viktigt att det finns bestämmelser om hur ofta och på vilket sätt uppföljningen ska ske.

Ekonomiska medel

Effekterna av lagstiftningen riskerar att utebli om det inte finns medel till införande av ny digital teknik. Lagstiftningen i sig är inte tvingande utan bör ses som en möjlighet, men om målet att alla ska kunna ta del av digital teknik på lika villkor ska uppnås behövs statlig finansiering. Annars riskerar lagen leda till en än mer ojämlik tillgång till digital teknik över landet.

Sida av 3

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Tilda Molin
Utredare

Ida Ryttander
Verksamhetsutvecklare